

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙЦА

Брой 11 • год. ХСVII • 11 юни 2021 г. • цена 0,40 лв.

www.stdbg.org

ИЛИЕВА НИВА КАТО БОЛЕЗНЕН СПОМЕН И ОТВОРЕНА РАНА

Тракийци от цялата страна
почетоха паметта на избитите деца

Д-Р ВАНЯ ИВАНОВА

И тази година Националният събор-поклонение на „Илиева нива“, посветен на една от най-големите трагедии в българската история, събра на 5 юни тракийци за почит пред паметта на жертвите, загинали на това свято място.

1913-а година е зловеща, защото е писана с кръв, в т.ч. и на деца. Нищо не може да оправдае случилото се, нищо не може да заличи този спомен.

По време на Междусъюзническата война турски войски и башибозук издевателства над българите в Тракия, горят села, избиват мъже, прогонват жени и деца от родните им места. Западноевропейските консули призовават българското население да се събере в Дедеагач, като обещава с параходи да го превозят до Варна и Бургас, за да бъдат спасени хората от турските безчинства. Над 40 000 души от близките села пристигат заедно с децата си в ръце. За съжаление консулите оттеглят обещанието си. Излъганото население тръгва по маршрута Дедеагач – Фере – Армаганската долина. По пътя керванът е подлаган многократно на жестока сеч от турския башибозук и от турски потери както в Армаганската долина, така и край град Фере. Основната група, бягащи тракийски българи преминава над село Сачанли и се насочва към върхарите и поляните между Крумовград и Ивайловград, стигайки до Илиева нива. Тук, в началото на ХХ в., турците безмилостно избиват над 200 невинни тракийски деца.

Една година след кървавите събития, през 1914 г., Любомир Милетич предприема пътуване по тези места и прави фотографски снимки на непогребаните още останки от жертвите и записва в своята знаменита книга потресаващи факти.

Илиева нива завинаги остава в паметта на тракийци като болезнен спомен и отворена рана. Днес на това свято място се издига мемориален комплекс, изграден през 1996 г. по идея на Съюза на тракийските дружества в България, с даренията на тракийци и с подкрепата на община Ивайловград, които са традиционни организатори на Националния тракийски събор-поклонение.

Тази година съборът започна с поднасяне на венци и цветя пред паметника

■ Цветя пред паметника на Капитан Петко войвода в Плевун

на Капитан Петко войвода в с. Плевун и продължи на „Илиева нива“ пред паметника на избитите деца.

Официален гост на тракийското поклонение бе Илияна Йотова, вицепрезидент на Република България.

В събора-поклонение участваха Кр. Премянов - председател на СТДБ, Крас-

■ Слово на Красимир Премянов на Илиева нива 2021

нодар Беломорски - зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на Софийското тракийско дружество, Михаил Вълков - зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в гр. Ямбол, Кирил Сарджев - член на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково, Маргарит Петров - зам.-председател на ВК на СТДБ и председател на ТД „Бойко Чавдаров“ в Харманли, Кирил Киряков - зам.-председател на ВК на СТДБ и председател на ТД Лазар Маджаров, Сливен, Стефан Колев - член на ВК на СТДБ и председател на ТД „Странджа“ в Бургас, Паулина Петрова - член на ВК на СТДБ и председател на ТД „Царевец 2021“ във Велико Търново, Ангел Петров - член на ЦР на СТДБ и председател на Клуба на малоазийските

българи, Тодор Каваков - член на ВК и председател на ТД „Капитан Петко войвода“ в Димитровград, Мариана Ликова - член на ВК на СТДБ и председател на ТД „Тракийско сърце“ в Кърджали, Веселин

Костов - член на ВК и председател на ТД „Тракия 1922“ в Крумовград, Цанко Атанасов - член на ЦР на СТДБ, председател на Старозагорското тракийско дружество и съпредседател на ТМСБ, Десислава Костова - член на ЦР на СТДБ и съпредседател на ТМСБ, Стефан Начев - главен секретар на СТДБ, членовете на ЦР на СТДБ: член-кореспондент проф. Георги Михов, член кор. Иван Гранитски, Чавдар Георгиев, членовете на ВК на Съюза: Стефан Танев - председател на ТФ „Капитан Петко войвода“ в Хасково, дипломатът Люцкан Петров, д-р Ваня Иванова, зам.- председателят на Софийското тракийско дружество Мария Божкова, поетът

Хубен Стефанов, областният управител инж. Минко Ангелов, кметът на община Ивайловград Диана Овчарова, кметът на община Свиленград инж. Анастас Карчев, заместник-областният управител на Кърджали, кметове на други населени места, заместник - областни управители, тракийци от дружествата в София, Велико Търново, Бургас, Ямбол, Стара Загора, Сливен, Димитровград, Харманли, Хасково, Крумовград, Ивайловград, Свиленград, Кърджали и граждани и гости на Ивайловград.

Поклонението пред паметта на избитите жертви започна със заупокойна молитва пред мемориалния комплекс, продължи с рецитал на тракийско стихотворение от 8-годишния Виторио Тонев, с тържествени слова на официалните лица и с полагане на венци и цветя пред паметника на тракийското дете.

„Едва ли някой може да си представи трагедията на това място. Има ли памет човешка, която може да събере тази мъка. Непосилно е да си представиш да изгубиш собственото си дете. Тази трагедия, никога не трябва да бъде забравена. Затова сме тук, за да направим дълбок поклон пред Майка Тракия, пред тази земя на „Илиева нива“, попила кръвта на невинния детски живот“, каза в своето слово кметът на Община Ивайловград Диана Овчарова.

Продължава на 2-а стр.

Председателят на СТДБ в българската делегация...

На стр. 5

■ Цветя пред паметника на Капитан Петко войвода в Киев

ПОЧИТ КЪМ БОТЕВ, КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА И ЗАГИНАЛИТЕ ЗА СВОБОДАТА НА БЪЛГАРИЯ

На 2 юни отдаваме почит на подвига на Христо Ботев и на загиналите за свободата и независимостта на България. Животът и делото на поета революционер са вдъхновявали тракийци в борбите им за национално освобождение. Техните потомци, обединени в Съюз на тракийските дружества в България се поклониха пред паметниците на Ботев в цялата страна.

Цветя пред паметника на поета революционер в Борисовата градина в столицата положили представители на СТДБ и на ТНИ.

Тракийци от тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ отбелязаха 2 юни пред паметника на Христо Ботев в парк „Розариум“ в Казанлък.

За отбелязване на 2 юни – Ден на загиналите за свободата на България, стана традиция служители от българското посолство в Киев да се събират пред паметника на Капитан Петко войвода, за да се поклонят и поднесат цветя. Тази година почит пред паметника на войводата отдадоха Ради Домусчиев и Веселка Рангелова, съветници в Българското посолство в Киев. Паметникът на войводата в украинската столица е издигнат по инициатива на СТДБ и Асоциацията на българите в Украйна. Открит е през м. септември 2011 г.

■ Представители на ТД Капитан Петко войвода в Казанлък пред паметника на Ботев

ЕДНА ТЪЖНА ПРИКАЗКА ЗА ИСТОРИЯТА НА МОЯ РОД

Тракия – земята на предците ми!
Тракия – земята на Момчил юнак и капитан
Петко войвода!
Тракия. крепостта на българщината!

Гордея се, че съм потомка на тракийски българи и следвам техните завети. Да обичам България! Да помня Тракия, като огнище на българска духовност, сила и дух!

Искам да разкажа на своите връстници историята и истината за тежката съдба на тракийците. Гонени, преследвани, унижавани и избивани, нашите предци, гордите тракийци, са съумели да запазят достойнството си и да останат верни на родината България.

Казвам се Виктория Красиминова и уча в девети клас на Профилирана гимназия с преподаване на чужди езици „Екзарх Йосиф“ в град Разград, паралелка английски и руски език. Обичам историята и се интересувам от случилите се събития и в нашата голяма фамилия. Преподавателката ни по история Румяна Раденкова ни провокира да участваме в този престижен национален исторически конкурс, посветен на борбите на тракийските българи за свобода и справедливост.

Тази година се навършват 125 години от създаването на дружество „Странджа“, положило основите на организираното тракийско движение в България. Продължител на възрожденските идеи за национално освобождение и обединение на изстрадалите тракийски българи след Освобождението.

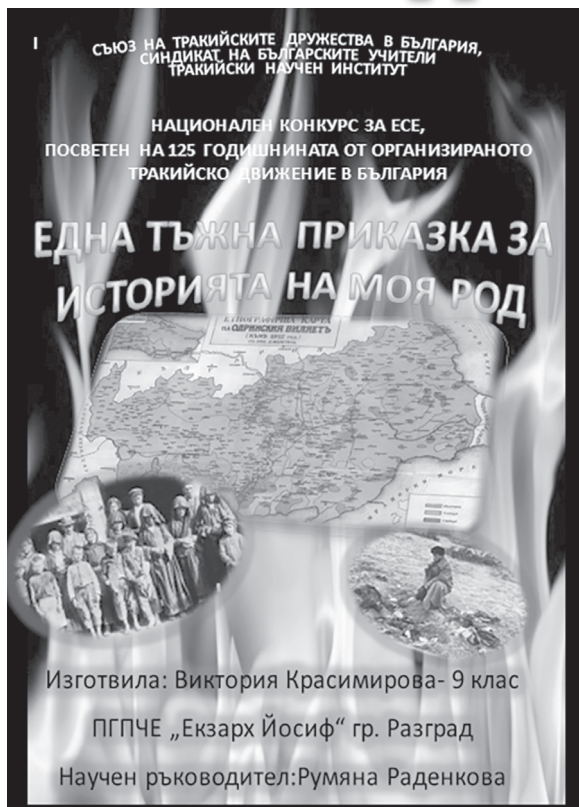
Ще ви разкажа историята на моя род, която научих от баба си. Тя пък я знае от своята баба – моята прапрабаба с хубавото българско име Елена. Когато съм се родила, тя вече не е била между живите. Историята много прилича на приказка. Една тъжна и страшна приказка, при това съвсем, съвсем истинска. С

истински герои, живели в Узункюпрю (Узункюпрю).

Узункюпрю е град в европейската част на Турция, вилает Одрин. Разположен е по долното течение на река Марица. Преведено от турски език, името означава „Дълъг мост“. Известен е като най-дългия каменен мост в света. Построен е между 1426 г. и 1443 г. от изтъкнатия архитект Муслихиддин, по заповед на султан Мурад Втори. Мостът имал сто осемдесет и три свода и е бил дълъг хиляда триста и двадесет метра. Ширината му надхвърляла над шест метра. Легендата разказва, че мостът е строен от трима братя българи, но въпреки усилията им, всяка сутрин основите на моста рухвали. Братята си дали обещание да зазидат в стената на моста жената на този от тях, която първа донесе обяда за следващия ден. В този ден основите останали здрави, а жените дошли на строежа заедно, хванати за ръце. Легендата е ярък пример за тракийските традиции, за родолюбивата памет, за духа и българщината в този край.

Според статистиката на българския езиковед Любомир Милетич, през 1912 г. в градчето живеят сто осемдесет и три български семейства с над хиляда жители. Те са миролюбиви и трудолюбиви хора, имат земи и изкарват прехраната си със земеделие и скотовъдство. Жените са скромни, чисти, работливи, облечени с красиви везани носии, които майсторски изработвали с много любов и сръчност.

Семействата имали по няколко деца, които посещавали българско училище. В градчето са живели предимно българи и гърци. Едно от заможните семейства е това на Кирил Стоянов, който е щастливо женен за красивата Султана. Младото семейство си е изградило голяма къща на два ката (етажа), притежавала

много земи, наследени от родителите и цели стада животни, с което изкарва прехраната си. Кирил работи от тъмно до тъмно, а Султана се грижи за домакинството и за трите им дечица – осемгодишния Иван, петгодишната София и тригодишната Елена (моята прапрабаба). От историята знаем, че след Междусъюзническата война тази територия от България, под диктата на Великите сили, остава в пределите на Турция. Българското население в Узункюпрю е принудено масово да се изсели. Така започват нещастията на българите в Одринска Тракия. Градчето често

е посещавано от турски войници, които все по-настойчиво предупреждават българите, че трябва да напуснат тези земи, защото те вече не са техни. Започват нападения, грабежи на имоти, палежи, унижения, убийства и изнасилвания... Хората живеят в страх, до тях все по-често достигат слухове за избити и опожарени села, за изселени насилствено българи.

Една нощ, когато градчето вече е утихнало след дългия изморителен ден, в него нахлува многобройна турска войска. Турците хлопат по вратите и заповядват веднага всички да се изнесат от къщите, като имат право да вземат със себе си само по една бохча багаж. Всички са изплашени, жените се страхуват най-вече за децата си. Събират малко багаж и документи, вземат колкото могат да носят храна и вода за из път и със свити от болка и ужас сърца тръгват към неизвестността. Зад гърба си оставят спомени, къщи, китни градини, имоти, добитък и всичко придобито с толкова много грижи, труд и пот.

Пътят е дълъг и тежък, минава през ниви, царевичак и баири.

Турците са по петите им. Ако някой изостане, го пребиват до смърт, а жените изнасилват и след това убиват...

Султана носи на ръце тригодишната Елена. Мъжът ѝ Кирил и осемгодишният Иван носят бохчите с храна. Сестрата на Султана,

името и не е известно, пребледняла и изплашена до смърт, води за ръка петгодишната София. Турците стават все по-настъргени и жестоки, постоянно се чуват писъци и стениания на пребити и изнасилени жени и мъже и хората се опитват да са колкото може по-далеч от тях, което допълнително ги изтощава и ужасява. При бягството през голяма царевична нива, в стремежа си да се отдалечи от турците, групата се разпокъсва на няколко части, които все повече се раздалечават. Султана със съпруга си и двете деца остават заедно, но сестра ѝ с дъщеричката София попадат в друга група нещастни бежанци. Султана изпада в паника. Страх. Страх и ужас сковават душата ѝ. Не вижда сестра си и детенцето. Няма ги... „О, господи, смили се над нас!“ – шепнат устните ѝ.

Много от хората припадат по пътя от изтощение и турците ги убиват. Султана е на предела на силите си, забутена с кърпа, за да не привлече вниманието на турците, изтощена от умора и страх, мълчаливо върви до Кирил и малкия Иван. От време на време поглежда скрито към сина си с обич и възхищение – колко е пораснало малкото ѝ момче, как мълчаливо и мъдро понася несгодите, изплашено до смърт, върви упорито и дума не проронва. Това ѝ дава сила да продължи напред, въпреки ужаса от раздялата със сестра си и детенцето. Тя е силна жена, не се предава пред болките и умората. В ръцете ѝ е малкото ѝ момиченце. То трябва да живее! Трябва да оцелее! Трябва да бъде спасено! С цената на всичко...

„Колоната на обречените“. През балкана, по баирите, преследвани... Майките носят децата на ръце, станали свидетели и на избиването на мъжете им, а самите те, насилени и поругани... Покъртителна картина. Плач на невръстни дечица, страх, отчаяние, болка, безнадеждност. Водите на Арда и Марица са задръстени от кръв и трупове. Обезглавени, посечени...

Така след дълги часове бързана, изтощени до краен предел, бежанците достигат българските земи. Голяма част от тях по пътя са избити. Малки деца и пеленачета са изоставяни от обезумелите родители, за да спасят по-големите дечица. Вървели със сетни сили по „пътя на надеждата“, преглъщайки сълзите и мъката. За Султана утеха няма. Тя е изпаднала в пълно отчаяние. С надежда гледа назад, но напразно. От сестра ѝ и от София няма и следа.

Продължава на 3-а стр.

ИЛИЕВА НИВА КАТО БОЛЕЗНЕН...

Продължение от 1-а стр.

В словото си областният управител на Хасково инж. Минко Ангелов заяви:

„Илиева нива е това свято място, което ни събира всяка година, за да ни напомни за паметта на най-невинните жертви- 200 деца са изгубили живота си несправедливо и без време при най-големия погром над българите от Западна и Източна Тракия в далечната 1913 г. Този ужас от злокобните събития, станали преди повече от век, още кърнти в сърцата на всички ни. Тази тракийска земя, пропита с кръвта на избитите деца, ще остане завет за идните поколения- никога да не забравят историята си!“

В речта си на възпоменателната церемония председателят на Съюза на тракийските дружества Красимир Премянов определи като дълг към поколенията запазването на паметта за невинните детски жертви, част от геноцида над тракийските българи през 1913 година. Младите хора трябва да знаят колко трудно страната ни се е възстановила като държава и колко жертви е дала, за да я има днешна България. Той подчерта, че този ден се е превърнал в традиция, която трябва да се съхрани, защото се прекланяме пред ценността на детския живот, пред тъжната и тежка бежанска орис, съпътствана от кръв и сълзи, и отправи послание за мир и щастливо детство на всички деца.

Красимир Премянов благодари на президентската институция за неизменната ѝ подкрепа за тракийската кауза и на община Ивайловград за доброто сътрудничество при ежегодното организиране на поклонението на Илиева нива.

Силни и съдържателни акценти прозвучаха в словото на вицепрезидента на Република България Илияна Йотова:

„Този паметник тук е единствен, защото е паметник на детска голгота, на погубена невинност на 200 деца, които никога не успяха да пораснат. Стара истина е, че този, който поругава миналото, няма място в бъдещето. Тази памет трябва да се предава от поколенията“

Слово на вицепрезидента Ил. Йотова на Илиева нива

ние на поколение, за да не загине никога.

108 години ни делят от онези ужасяващи дни, когато безмилостно беше разсечен невинен детски живот. Скланяме глава пред паметника на детска голгота на погубените мечти на 200 деца. Скланяме глава пред героизма на обикновения човек, който искаше да опази дома и семейството си, вярата, българското.“

В речта си вицепрезидентът изтъкна още, че предишното правителство е изоставило темата за справедливостта за тракийската кауза и призова:

„Да избираме управници, които познават тракийската орис, не са безразлични към каузата на тракийците и търсят справедливост. Отговорните политици работят за добрите междусъседски отношения, но са достатъчно твърди, за да поставят темата за обезщетенията на тракийските бежанци.“

Заветът на тракийците „Прощаваме, но не забравяме“ е възпеление на силния български дух. Трябва да помним миналото, но искаме да градим и бъдещето. Да предаваме паметта на поколенията, но и желанието да градят просперитираща България“.

Илияна Йотова изтъкна приноса на Съюза на тракийските дружества в България, който въпреки трудностите толкова години пази паметта и я предава.

След тържествените слова присъстващите запазиха едноминутно мълчание в памет на жертвите. Група за автентичен фолклор „Тракийска памет“ при „Пенсионерски клуб Пристанище Бургас“ с председател Стоя Янчева, поднесе поздрав към участниците в събора. Поклонението завърши с поднасяне на венци и цветя пред паметника на избитите деца.

В памет на тракийските деца, избити от османската войска през 1913 г., 200 балона с цветовете на българския трибагренник полетяха в небето над „Илиева нива“.

НАЦИОНАЛЕН УЧЕНИЧЕСКИ КОНКУРС

Посветен на 125-годишнината на организираното тракийско движение в България

РЕЗУЛТАТИ

Завърши Националният конкурс за есе, посветен на 125-годишнината на организираното тракийско движение в България, организиран от Съюза на тракийските дружества в България, Синдиката на българските учители и Тракийския научен институт.

Жури в състав: д-р Вана Стоянова (научен секретар на ТНИ), Светлана Струмина (редактор във вестник „Учителско дело“) и Мария Божкова (член на Върховия комитет на СТДБ) класира участниците и присъжда следните НАГРАДИ:

На първо място – грамота, парична награда от 100 лв. и книги:

• Виктория Красиминова Пламенова – ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, Разград: „Една тъжна приказка за моя род“.

Учител консултант: Румяна Раденкова

• Момчил Андреев Андреев – ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, Разград: „Памет българска. Разорението на тракийските българи през 1913 г.“

Учител консултант: Румяна Раденкова

На второ място – грамота, парична награда от 75 лв. и книги:

• Виктория Ивайлова Димитрова – СУЕЕ „Свети Константин-Кирил Философ“, Русе: „Тракийските българи“.

Учител – консултант: Георги Христов Симеонов

• Александрина Стефанова Петева - ПГИ „Д-р Иван Богоров“, Варна: „Капитан Петко войвода“.

Учител – консултант: Стойна Стоянова Илиева

На трето място – грамота, парична награда от 50 лв. и книги:

• Николай Минчев Арнаудов, Френска езикова гимназия „Антоан дьо Сент – Екзюпери“, Пловдив: „Тракийците –

сега и завинаги“

Учител – консултант: Цвета Иванова

Поощрителна награда – грамота, 50 лв. и книги:

• Радослава Здравкова Георгиева: СУ „Никола Вапцаров“, Царево „Разказ – легенда“

Учител – консултант – Златина Проконова Димитрова

С грамоти и материални награди (книги) се отличават и научните консултанти на наградените ученици.

Организаторите ще се свържат с всеки от участниците и техните преподаватели за получаването на наградите.

В този брой на в. „Тракия“ публикуваме творбата на Виктория Красиминова Пламенова от ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, Разград, която е класирана на първо място. В брой 12 ще бъде публикувана разработката на Момчил Андреев Андреев – ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, Разград, класирана също на първо място.

ЕДНА ТЪЖНА ПРИКАЗКА...

Продължение от 2-а стр.

Всички, които са загубили близките си по пътя, са в същото състояние – мълчаливи, отчаяни, безпътни, със сухи блуждаещи очи. Чака ги жестока съдба на бежанци – ако оцелеят, и неопикуема мъка по изчезналите близки. Изпращат някои от мъжете да търсят изгубените. Не откриват никого, живи няма, само трупове и смърт... По чудо оцеляват, минавайки границата, и продължат напред, без да се спират. Колкото може по на север, колкото може по-далече от страшния ад.

Така прекосяват цяла България и достигат плодородните земи на Северна Добруджа. Там се установят. Изграждат си колиби, а постепенно и домове от кирпичи (кал и пръти) и камъни. И песни пеят по празници... Но тези песни са тъжни. В тях се слива плачът, болката и сълзите по изгубените близки, по злощастната съдба на тракийците. Децата на Султана, Иван и Елена, са утеха след загубата на дъщеря им София. Но мъката – мъката е огромна. Те израстват и посещават румънско училище, където пък изпитват

тормоза на румънските учители. В училище красивата вече пораснала девойка Елена се запознава с Георги, който е родом от село Антимово. Пламва истинска любов помежду им. Създават здраво семейство и имат четири деца. Кирил, роден през 1929 г., е кръстен на дядо си Кирил. Йордан, роден през 1933 г., Димитра, родена през 1931 г. и най-малката София, през 1936 г., кръстена на изгубената си леля София. Тя е моята прабаба, която много обичах и никога няма да забравя. По

това време Северна Добруджа е в румънска територия. Румънското правителство води политика на потъмняване на българското национално съзнание и политика на прогонване на българското население. Семейството отново е прокудено. Отново е на път. Така се заселват в с. Веселина, Разградско, където си купуват земя и си построяват най-последен дом и топло огнище. По-късно, когато децата им порастват, си построяват нов дом и се преместват в Разград.

Годините са минали безвъзвратно. Внуците на Султана са пораснали и създали свои семейства. Кирил, при една от почивките със семейството си на море, наема квартира в Шкорпиловци. Стопанката е приветлива и приказлива жена. Посреща ги топло и учтиво. Когато се запознават и Кирил казва името си, тя свежда очи и тихо повтаря

в унес името му. Извинява се и с болка пояснява, че баща ѝ също се е казвал Кирил, но тя много смъртно си го спомняла, защото са се изгубили, когато турците ги преследвали и гонили от Одринска Тракия.

Кирил, който е чувал вече от майка си подобна история, започва да я разпитва и така открива изгубената си леля София. Всички притихват за миг. И изведнъж настъпва оживление. Започват да се ронят сълзи на радост и сълзи, на мъка по трагедията, сполетяла фамилията и изгубеното „време разделно“.

Кирил отвежда леля си София при майка си, нейната сестра Елена. Срещата е неопикуема и трогателна. Години наред, „жива раздяла“. Двете сестри Елена и София не се разпознават. Изминали са повече от четиридесет години. Малките момиченца са възрастни жени. Когато Елена разбира, че срещу нея стои сестра ѝ София, която всички са смятали за мъртва, я прегръща силно и започва неутешимо да ридае. За съжаление, майка им Султана отдавна не е между живите, за да види порасналата си дъщеря, която

– нито обичаите, нито езикът им били същите. Тогава разбрали, че са повече българи, отколкото турци. Това са насилствено помохамеданчените българи по време на робството.

Горда съм, че съм потомка на моята прапрабаба Елена, по линия на нейната най-малка дъщеря София. Знам, че това е само една от хилядите съдби на прокудените, преследвани и унижавани българи. Въпреки тежкия си живот и многото страдания, тракийските българи са успели да запазят своя дух и да съхранят през вековете своята национална принадлежност.

Днес хиляди българи напускат родината ни, изоставяйки родители и близки, за да търсят щастие и възможности за реализация и изява по чужди земи и при чужди народи. Ако Паисий беше жив с пълен глас би извикал „О, неразумни и юроде! Защо се срамуваш да се наречеш българин!“, затова ли нашите предци толкова векове са пазили и съхранявали българските обичаи и ценности, българския дух? Историята трябва да се пази и да се помни. Без нея ние загубваме своята същност и идентичност, своите корени, а без корени и най-силното дърво не би оцеляло.

Деца на Кирил и Султана създават много голям род. Дъщеря им Елена има цели четиридесет и двама потомци – синове, внуци, правнуци, пра-правнуци. Като прибавим и тези на София и Иван, бройката нараства многократно. Всички те, всички нас, нямаше да ни има на този свят, ако Султана и Кирил не бяха толкова силни, че да се преборят с ужаса, глада и изтощението и да оцелеят. За да узнаят българите истината за тракийските мъченици.

Изминали са много години от тези страшни събития. Деца на Кирил и Султана, както и на останалите прокудени от Одринска Тракия българи отдавна не са между живите, но ние, техните потомци, пръснати из цяла България, никога няма да забравим от какъв славен и героичен род произхождаме и колко трудности и болка са преодолели предците ни, за да ни има днес. Затова също като тях, винаги ще обичаме родината си и гордо ще носим в себе си българския дух.

Гордея се, че съм потомка на горди, силни и свободолюбиви тракийци.

Ние, новото поколение, сме бъдещето на България, затова наш дълг е да пренесем историческата памет за станалото. От миналото, към настоящето и бъдещето.

Защото, за да гледаме в бъдещето, трябва да се опрем на традициите и на историята.

■ Прапрабаба ми Елена с две от осемте си внучета

■ Прабаба ми София с племенници, деца, внуци, правнуци и правнучка. (Аз съм най-отпред в ръцете на майка ми)

е жалила до гроб.

Сестрите дълго разказват за живота си. И плачат, плачат от радост и мъка по изгубените години, по тъжната младост, по тежката ория... Вуйчо ми често пътува с ТИР по тези места в Тракия и знае от дядо си (моя прапрадядо Георги) къде се намират десетките декари земи на Султана и Кирил. Там, където са оставили част от душите и сърцата си. От него знам още, че много от хората по тези земи знаят и говорят български език, че те се отнасят много добре с българите. От книгата на Любомир Милетич „Разорението на тракийските българи 1913“ разбрах, че хората, заселили се в изселените български села и градове, всъщност не са турци, те са дошли от България, като са смятали себе си за турци. При пристигането си обаче са разбрали, че те нямат нищо общо с турците

На колективната историческа памет.

Защото народ без минало и памет, е народ без бъдеще!

„Да се познават случилите се по-рано в тоя свят неща и делата на ония, които са живели на земята, е не само полезно, но и твърде потребно“... (П. Хилендарски)

Виктория Красиминова Пламенова – 9в клас

Използвана литература:

Милетич, Л. Разорението на тракийските българи през 1913 г. С., 2019г.

Д-р Стоянова, В. Тракийският въпрос през Първата световна война, София Марков, Г. Голямата война и българския ключ за европейския погреб, София Трифонов, С. Бежанският въпрос, София Уикипедия

ПРИЛОЖЕНИЯ

Намерих една сърцераздирателна народна песен, свързана с легенда от този край. (с. Търново, Узункьоприйско).

... Манол майстор тихо говори:

– Ой любе, любе, хубава Стано,

Като си градах града Сендера,

Та си изпуснах маламен пръстен,

Дето се с него двама венчахме.

Хубава Стана тихо говори:

– Ой любе, любе, Маноил майстор,

Аз ке да влязна да го извадя.

Че ми е влязла хубава Стана,

че проговори Маноел майстор:

– „Носете братя вар и камъни“.

Носили братя, вар и камъни.

Хубава Стана тихо говори:

– Ой, любе, любе, голям майсторе,

Остави си ми дясната ръка,

дясната ръка, лявата биска.

Кога ми дойде мъжката рожба,

мъжката рожба, малкия Павелчо,

кога ми дойде, да го набиза

ДОКУМЕНТАЛНА ИЗЛОЖБА „125 ГОДИНИ ОРГАНИЗИРАНО ТРАКИЙСКО ДВИЖЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ“

■ Председателят на СТДБ Кр. Премянов и проф. Елдров от ТНИ откриват изложбата „125 години организирано тракийско движение в България“, посветена на бележитата годишнина

На 25 май до 7 юни 2021 г., в градина „Кристал“ в гр. София беше експонирана документалната изложба „125 години организирано тракийско движение в България“, посветена на бележитата годишнина. Изложбата бе подготвена от Съюза на тракийските дружества в България

и Тракийския научен институт в партньорство с Държавна агенция „Архиви“, Научния архив при Българската академия на науките и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Председателя на СТДБ Кр. Премянов, който откри изложбата, запозна граждани, гости и

изложбата и подчерта, че фотоси и документи, голяма част от които са представени за първи път пред публика, разказват 125-годишната история на организираното тракийско движение от създаването на дружество „Странджа“ през 1896 г. до Съюза на тракийските дружества в България днес.

журналисти с историята и дейността на Съюза на тракийските дружества в България, и с екипа, подготвил изложбата: проф. Св. Елдров, проф. Боряна Бужашка, д-р В. Стоянова и художника Михаил Танев.

Проф. Елдров представи и документи, голяма част от които са представени за първи път пред публика, разказват 125-годишната история на организираното тракийско движение от създаването на дружество „Странджа“ през 1896 г. до Съюза на тракийските дружества в България днес.

В хронологично-тематичен ред паната проследяват основните процеси и събития в легалната и въоръжена борба на тракийските българи за национално освобождение и обединение, за защита на техните човешки, социални и имуществени права, за опазване и популяризиране на културно-историческото наследство и традиции, за съхраняване на българския национален дух и идентичност у нас и зад граница. Чрез снимки и документи са възкресени образите на най-видните фигури в тракийското движение, заели достойно място в българската история и народната памет.

За създаването на експозицията са използвани архивни материали, книги, албуми, периодични

издания от епохата, електронни ресурси и др.

Изложбата се осъществява с подкрепата на Столична община.

ИЗЛОЖБА В КАЗАНЛЪК НА АВТЕНТИЧНИ БЪЛГАРСКИ НОСИИ, ПОСВЕТЕНА НА БЕЖАНЦИТЕ ОТ БЕЛОМОРСКА И ОДРИНСКА ТРАКИЯ

На 21 май 2021 г. в галерия „Иван Милев“ в гр. Казанлък бе открита изложба „Автентични български носии“, която е посветена на бежанците от Беломорска и Одринска Тракия. Нейни автори са трио „Калина“ и Антон Гудов.

В откриването на изложбата участваха Костадинка Димитрова – почетен председател на тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ в гр. Казанлък, София Дончева и певческа група към казанлъшкото дружество.

В изложбата могат да се видят уникални експонати, които са резултат на дългогодишните събирания и проучвания на авторите.

Събирането на експонатите среща организаторите с потомци на бежанци, които с болка разказват историите на своите предци. Това са хиляди семейства от Беломорска и Одринска Тракия, които след 1913 г. са прогонени с огън и меч от домовете и земите си, принудени да търсят спасение в майка България.

Изложбата включва носии от Гюмюрджинско, Узункюприйско, Суфлийско, Димотишко, Каваклийско и от други региони.

■ Певческа група към тракийско дружество „Капитан Петко войвода“, гр. Казанлък

■ Костадинка Димитрова - почетен председател на тракийско дружество „Капитан Петко войвода“, гр. Казанлък

■ Фолклорна група „Тракийска дъга“

ФОЛКЛОРНА ПЕВЧЕСКА ГРУПА „ТРАКИЙСКА ДЪГА“ ОГЛАСИ С ПЕСЕН СЕЛО ОРЛОВО

Фолклорната певческа група „Тракийска дъга“ при хасковското читалище „Тракия 2008“ с ръководител Нели Демирева участва в концертната програма по случай тържественото откриване на ремонтираната сграда на читалище „Васил Левски“ в село Орлово, община Хасково. Публиката

аплодира вдъхновеното изпълнение на „Петко ле, капитане“ и на други песни от безценната съкровищница на тракийския музикален фолклор.

„Тракийска дъга“, която е носител на много отличия от фестивали и конкурси, редовно участва в ежегод-

ните фолклорни празници „Орловски напеви“, организирани от читалището в Орлово. Те събират любители на родни ритми от региона и се превръщат в традиция, в послание към младите да обичат и съхраняват сътвореното от народа.

Още преди да бъдат отворени вратите на обновеното читалище, хасковското тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия 2008“ направиха дарение от компютър и художествена литература за нуждите на читалищната библиотека в Орлово.

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА СТДБ В БЪЛГАРСКАТА ДЕЛЕГАЦИЯ, ВОДЕНА ОТ ДЪРЖАВНИЯ ГЛАВА РУМЕН РАДЕВ В РИМ И ВАТИКАНА

От 26-28 май 2021 г., българска делегация, водена от президента Румен Радев беше на посещение в Рим и Ватикана – градът-държава, имащ силно влияние върху католическия свят и глобалните процеси. В делегацията бяха включени председателят на СТДБ Красимир Премянов, членът на ВК на Съюза Иван Гранитски, министърът на културата Велислав Минев, представители на Българската православна църква и на Католическото вероизповедание в България.

За да отдадат заедно почит пред делото на светите братя Кирил и Методий в Рим, тази година с българската делегация пътуваше и делегация от Република Северна Македония, ръководена от президента Стево Пендаровски. В състава на делегацията на Република Северна Македония, бяха министърът на културата Ирена Стефоска и министърът на външ-

■ Президентът Р. Радев, председателят на СТДБ Кр. Премянов и участниците в делегацията пред паметника на Капитан Петко войвода в Рим

мълчание и цветя, е събрана огромната признателност на тракийци и на всички участници в българската делегация към Войводата, който посвещава целия си живот на възвишения идеал за свобода и независимост на България и на Балканите.

генералните директори на Българската телеграфна агенция (БТА) и Медийната информационна агенция (МИА) на Република Северна Македония Кирил Вълчев и Драган Антоновски подписаха споразумение за обмен на информация и професионално сътрудничество.

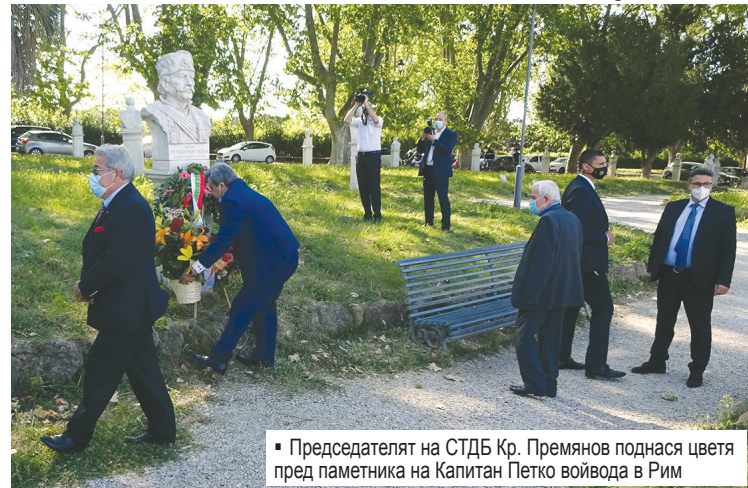
„Свети Кирил е създал букви да изразяваме себе си и да се разбираме. Разбрахме се БТА и МИА да си разменяме новини с буквите, които учениците на Светите братя Кирил и Методий са ни дали и нарекли азбуката кирилица на Свети Кирил, който е погребан тук в Рим“, заяви при подписването на споразумението генералният директор на БТА Кирил Вълчев.

На 27 май, държавният глава Румен Радев и българска делегация бяха приети на аудиенция от Негово Светейшество папа Франциск. Президентът ръководи българската делегация, която по традиция се приема на аудиенция от главата на Римокатолическата църква по повод Деня на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност – 24 май.

По време на разговора, са припомнени добрите двустранни отношения и визита на папа Франциск в България през 2019. Негово Светейшество папа Франциск отправя послание към българския народ за здраве, за благополучие, за просвета. Отделено е внимание на моменти от българската история и е изтъкнат приносът на Католическата църква с акцент на делото на архиепископ Петър Богдан Бакшич, който е автор на най-старата история на България. В хода на разговора са обменени мисли за християнското единение, историческите корени и връзката с новите поколения, предизвикателствата в политиката, сред които са открити корупцията и ролята на

духовните ценности и морала в съвременното общество.

В края на аудиенцията папа Франциск подарява на българския президент керамична плоча от италиански автор, с изображение на статуята на Свети Петър, гледащ към купола на Ватиканската бази-

■ Председателят на СТДБ Кр. Премянов поднася цветя пред паметника на Капитан Петко войвода в Рим

лика, както и Посланието за мир и папските енциклики и Апостолически наръчания. От своя страна, президентът Радев подарява на папа Франциск композиция, съдържаща икона домашен триптих

ръкописи и карти, свързани с българската история.

След срещите във Ватикана, държавният глава и участниците в делегацията присъстваха на Божествена света литургия в базиликата „Сан Клементе“, в която светите братя Кирил и Методий са служили за първи път на български език след благославянето на азбуката и книгите от римския епископ папа Адриан II.

В базиликата се съхраняват част от мощите на Свети Кирил. Официалната делегация се поклонни пред реликвария на светеца и пред паметната плоча на Константин Кирил философ, намиращи се в античната част на базиликата.

На литургията присъства и посланика на България в Италия Н.Пр.Тодор Стоянов, посланика към Светия Престол и Малтийския Орден Н.Пр. Богдан Паташев, гости от дипломатическия корпус към Светия престол, както и българи живеещи в Рим и представители

■ Божествена света литургия в базиликата „Сан Клементе“ в Рим

ните работи Буяр Османи.

В наситената със срещи и събития програма, първото посещение в Рим е на паметника на Капитан Петко войвода, пред който участниците в делегацията отдават почит на легендарния български войвода и революционер. Монументът на патрона на Тракийската организация е издигнат по инициатива и със съдействието на Съюза на тракийските дружества в България, българското Министерство на външните работи, посолството на България в Рим, с помощта на римската община и кметството на район Джаниколо. От декември 2004 г. той извисява ръст редом със статуята на Гарибалди на легендарния хълм „Джаниколо“ над Рим.

На 26 май т.г., държавният глава Румен Радев поднесе венец пред паметника на Капитан Петко войвода. Цветя от името на Съюза на тракийските дружества в България поднесе неговият председател Красимир Премянов. В тържествения ритуал, включващ минута

Следващото участие е в церемония по откриване на галерия „България“ към Българския културен институт в Рим и откриване на изложба, посветена на културната памет.

В първия ден на визитата в присъствието на президентите на България и Република Северна Македония Румен Радев и Стево Пендаровски в представителството на Европейската комисия в Рим

■ Участниците в българската делегация пред паметника на св. св. Кирил и Методий, в двора на българското посолство в италианската столица

от Тревненската школа със Света Богородица и светци пазители на дома и символи на християнското изкуство, използвани от католическата общност у нас.

Президентът Радев провежда разговор и с държавния секретар на Светия престол кардинал Пиетро Паролин. След срещата, българският президент и официалната делегация посетиха Ватиканската апостолическа библиотека, в която се съхраняват документи,

на Католическата църква и Светия престол.

Негово Високопреосвященство митрополит Антоний отслужи света православна литургия на централния олтар в базиликата „Сан

Клементе“. В историята на православната църква това е първото, след IX век богослужение от православен архиерей в съслужение със свещенослужители от българска задгранична епархия.

Президентът Радев и участниците в делегацията положиха венци и цветя и пред паметника на Иван Вазов и пред паметника на св. св. Кирил и Методий, разположен в двора на българското посолство в италианската столица.

65 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА КРЪСТИТЕЛЯ НА РОДОПИТЕ – ОТЕЦ БОЯН САРЪЕВ И 25 ГОДИНИ ОТ ИЗДАВАНЕТО НА КНИГАТА МУ „ГЛАСЪТ НА ВИКАЩИЯ В ПУСТИНЯТА“

Отец Боян Саръев: ИСТИНСКИ ВЯРВАЩИТЕ СЕ РАЗБИРАТ, БЕЗ ЗНАЧЕНИЕ КАКВА РЕЛИГИЯ ИЗПОВЯДВАТ

ЛИЯНА ФЕРОЛИ

На 5 май се навършиха 65 г. от рождението на енорийския свещеник в кърджалийския храм „Св. Успение Богородично“ (кв. „Гледка“) – отец Боян Саръев, известен като Кръстителя на Родопите. Той има необикновена съдба. Роден като българо-мохамеданин, израсъл в бедност и мизерия, минава през поредица от изпитания и болезнени разочарования в тоталитарна България. На 30 години получава просветление, а на 33, Христовата възраст, става духовник. Ръкоположен за дякон и после за свещеник през 1990 г., бива въдворен като енорийски свещеник през септември същата година. И вече 30 години, напълно отдаден на призванието си, е на духовния си пост.

Верен на разбирането си, че вярата е знание за невидимото и за видимото, се дипломира в Богословския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Става учредител и лидер на Движението за християнство и прогрес „Йоан Предтеча“, основано на 18 април 1990 г., за да приобщава неговите събратя – потомците на българо-мохамеданите в Родопите, към християнската вяра. Хиляди е върнал в православното лоно, но не ги брои, защото духовността, според него, не се измерва със земни мерки. За тази си апостолска дейност свещеникът е удостоен със златен кръст от Вселенския патриарх Вартоломей. Отецът споделя, че масовите кръщенки в Родопите са успели да намалят голямата обърканост и голямото напрежение на родопското население в началото на така наречения български преход. А днес те продължават да се кръщават в християнската вяра, но без това вече да е събитие, а ежедневие.

Още от първите години на служение той започва усилен дейност за създаване на фондация за набиране на средства за възстановяване на много порутени и запустели християнски храмове в Родопите. Храмът в кв. „Гледка“, в който служи

и до днес, постепенно се превръща в цялостен манастирски комплекс и притегателен център за християните от региона и от цялата ни страна. Със средства от дарители (в това число и с труд на мюсюлмани) изгражда православното духовно средище „Св. Успение Богородично“, изпълняващо ролята на просветителски център за подготовка на млади свещеници и като стожер на християнството в Родопите.

В обучителния център на храмовия комплекс се преподават часове по вероучение,

калиграфия, иконография, църковно пение, компютри. Има и неделно училище, конферентна зала и библиотека. Самият отец също израства като изтъкнат деец, имащ голям принос в обществен живот на Източните Родопи. Развива и широка социална и благотворителна дейност. Отваря към храма трапезария за бедни и социално-слаби хора. Дълбоко убеден в правотата на своята духовна мисия, той въздейства дълбоко и убедително на всички, докоснали се до него, издига християнската им вяра на по-високо равнище.

През 2002 г. храмът „Св. Успение Богородично“ се сдобива с копие на чудотворната икона „Света Богородица Всецарица“ от атонския манастир Ватопед, известна с мистериозното си въздействие при лечението на ракови заболявания. Всеки четвъртък от 10 ч. отецът чете пред нея специални молитви. В специално дървено сандъче пред иконостаса на църквата се пазят и частици от Кръста, на който е разпнат Христос. Те са открити при разкопки в абсидата на Епископския център в близост до Перперикон. А вярващите с цялото си сърце в Бога, поклонили се пред тях, често преживяват чудото на божественото изцеление, признава отец Саръев. Дете от Смолян е проходило часове след посещението в църквата. Близките на мъж в Стара

Загора в 6-месечна кома му занесли памуче, осветено от кръстовите частици, а 15 минути след докосването му до тях, се върнал към нормалния живот. Много неплодни жени са заченали и родили здрави дечица, разказва свещеникът.

И днес, казва отец Боян, Господ Исус Христос продължава да върши чудеса, но само там, където се срещнат голямата Божия любов и сила, и безграничната човешка вяра. Но за държания ни десетилетия далече от ценностите на християнството народ, ще е нужно още толкова време, за да осъзнае своята истинска християнска идентичност и потребност. И едва тогава всичко ще си дойде на своето място. Но сега бездуховността стигна своето дъно и вече трябва да започне да се отгласква от него. Иначе, убеден е отецът, Содом и Гомор ще ни изглеждат невинни като детска играчка.

Цялостна и обективна представа за неговата мащабна и народополезна дейност дават трите тома книги под заглавие „Отец Боян Саръев“, съдържащи негови публикации, интервюта, съобщения, документи... Те се намират в кърджалийския Държавен архив, в който се съхраняват и фоно, и видеозаписи от предаването му по телевизия СКАТ „За вярата българска“, както и видеокасети от масовите му кръщенки в Родопите.

През 1996 г. отецът издава автобиографичната си книга „Гласът на викация в пустинята“. През 1998 г. е включен в списъка на 500-те най-влиятелни лидери на света, изготвен от Американския биографичен институт. По този повод той казва в едно

интервю с него, че ако човекът превърне тленното, преходното, суетното в свой кумир, това ще го доведе до гибел.

Въпреки голямата си привързаност към каноните на източното православие, свещеникът подпомага, отнася се с уважение и респект и към изповядващите други религии. Нещо повече, казва, че истински вярващите се разбират добре, без значение каква религия изповядват.

Но въпреки твърдата си вяра, свещенослужителят често изразява своето безпокойство за безумието на отиващия незнайно накъде днешен

свят. Свиването на неговите устои е, поради бездуховността, липсата на вяра и упование в Бога, заради обезценяването на човешкия живот. Именно безбожието, безверието лиши живота от смисъл, казва често той.

Смята също, че особено обезпокоител-

но е продължаващото и днес упорито и целенасочено отчуждаване на потомците на българо-мохамеданското население на Родопите от българския им корен. А така се къса жива плът от снагата на България. Но той не се бои да назовава нещата, каквито са. Защото е убеден, че който не е готов да умре, значи вече е мъртъв. Често припомня и библейската истина, че вярата не е

за слаби, колебливи, изпадащи в апатия и униние хора. Че тя е за силните, преодоляващи всички затруднения, за хората с чисто сърце и чиста душа. Защото само с очите на чистото сърце може да се съзре Бога, да се проумее и да се усети цялата благодат, изливана щедро от Него върху човека, който търси Божията помощ и вярва в нея. Защото неверието, атеизмът, бездуховността са равностойни на безумие и на лудост. Докато предано вярващият открива Бога в свършенното Му творчество.

ГЛАСЪТ НА ВИКАЩИЯ В ПУСТИНЯТА И СЕГА ОСВЕЩАВА БИТИЕТО С ТАЙНСТВАТА НА ВЕЧНОСТТА

ЛИЯНА ФЕРОЛИ

В една родопска песен се казва: „Там, където сълзи са капали, там песни никнат“. А в нашата, най-тъжна, но най-горда планина – Родоп, в тази знойна земя, и до днес излъчваща дъх на посечени от огън и желязо горди люде, в чийто чернозем гневни нощи са посяли и студ, и огън, не са могли да не поникнат най-прочувствените песни. Песни, изпълнени със суровост и нежност, сякаш родени от меч на Спартак и звънкия шепот на Орфей. Тя, родопската песен, дълго е кротувала в сърцето, но преди да се въздигне към небето, първом се е люшкала над борове и лески, разтропвала с хлопатари и татралки така, че чан и песен да звучат в едно, а накрая прибавяла и чудния хор на родопската гора. Точно по този начин, волно и широко, искрено и дълбоко, със самороден блясък звучи и днес една съвременна, сякаш изпята на един дъх съкровена изповед – тази на отец Бояновата книга „Гласът на викация в пустинята“, от чието издаване изминаха почти 25 години.

И без да е виждал как изглежда пустинята, преподобният отец винаги е усещал как се стеле нейната необятна простота, как се белее в дъното на душата прозрачната ѝ мъдрост и неведнъж е изпитвал нейните вековни мигове на самота и огорчения, от които изригват неговите сакрални викове.

Будителският глас на отца ни води като в библейски сюжет по следите, оставени от една силна, неподкупна и отговорна личност, познала болката на своя народ и станала част от нея. Води ни към проблемите на един исконно български край и на най-българските му обитатели.

Този глас рисува образа на Родоп чрез питанията и решенията на собствената си чувствителност, сподиряйки своите лутания, съмнения, страхове, терзания по целенасочения, стръмния и осеян с камъни и тръни път на просветлението. Този път минава през една малка държава, която не е в Европа, нито пък извън нея, в един нито голям, нито малък град и през едно малко село с криви улички, където се появява едно малко, ранимо същество с „капки от пресен вулкан

по него“.

Така сякаш вижда насън картината на своето раждане сламеноко-сото и луничаво момче от с. Жълти чал, Ивайловградско. Преминало през едно трудно, но романтично детство, изпълнено със звън на чанове, дъх на тор, примесен с миризма на суха мащерка и прясно подничен хляб. Русокосото дете сякаш още вижда синьото муле и онези бели кози, които миришат на гора, на хвойна, на лески и мляко. Може би, все още живее това ненабито и любознателно момче, което изучава света с голяма сериозност в будните сънища на родопския будител, но вместо да подръпва дългата си ризанка, за да не я застъпва, сега със замах развява тъмния силует на свещеническата си дреха

Дори и да се вижда понякога с боси и напукани крака, със скъсани и посивели от пране дочени панталонки над коленете, вече не се срамува от това, защото знае, че страданието е най-сигурният път към просветлението. Детето в него пренася и в настоящето, на открито, онези сънища и сливането с космическата хармония, усета за вечност и за дълбоко трогателна идилгия. И онзи вкус на най-сладката халва – награда за целогодишния труд по тютюна, и онзи почти свещен ритуал, на общата паница, която дава на хората здравето състетателно начало.

Осезателно чувства и тихата есенна печал, тъгата по отминалото лято и абсурда на човешкия живот.

Това лъчезарно дете на природата търси чрез книгите, рисуването и нестихващото си въображение срастване с хармонията на всемира. Но вместо нея, среща по пътя си много скършени надежди. Вместо рисувателно или театрално училище, отива в милиционерското училище в Стрелча. Престоят в това училище и тежният казармен режим за волното едва 15-годишно дете от балкана е като престой в ада. А както казва самият той, да научиш момче, доведено от колибите на Родопите, което никога не е спало в легло, да го оправа под конец и да лъска кожените обувки до блясък, при положение, че не е слагало обувки на краката си, е цял героизъм. А може би затова, че

там е възприеман за другородец, мохамеданин, по-късно у него се формира вътрешната необходимост да остава сам и да не понася колективния живот. От училището е командирован за една година в столицата, където започва работа в конния ескадрон на милицията.

Покъртителните разкази на кавалеристите за потушените от тях бунтове на българомохамедани от с. Корница, Благоевградско, оставят у него за цял живот горчиво-отровния спомен за потеклото кърваво дере и за кървавото хоро на победителите. Не по-радостно е и завръщането му в родния край и работата му в Районното управление на МВР – Крумовград като сержант от патрулно-охранителна служба. А след школата в Симеоново изживява още по-голяма самота, която го отвежда до бялата стена на абсурда на Албер Камю. Пренебрежителното и враждебното отношение към него го обрича на вътрешна духовна емиграция. Чувства как светът изстива за него и години наред живее в обществото като пустинник. А като връх на несполуките, фалша, раболепието и измамите, идва и възродителният процес.

Вече е на 30 години, а има усещане, че животът му е изтекъл като по канал за обратни води. Червеят на съмненията и самообвиненията го довежда до непоносими духовни терзания и до една спасителна мисъл – започва по-често да поглежда към служебния си пистолет. И тогава, в пределния момент на изчерпаните му сили идва насън знаменията на Божествените думи: „Аз съм пътят и истината, и животът!“

Идва и призивът да тръгне след Създателя си, а заедно с това и една крещяща нужда на душата за духовен покой, за нов живот и за пречистващата сила на тежкия физически труд. Край Тунджа върши къртовски уморителна работа, но душата му се възражда, чувства се свободен и независим, за пръв път човек.

После работи в завод „Електрон“, където минават най-хубавите му години и редовните посещения на службите в храм „Св. Георги Победоносец“, и приятелството му с певица на църквата дядо Никола Ламбев, с чиято помощ открива

света на вярата и Светото писание. Следва и едно свише знамение, когато треперейки в плач, наяве и насън изживява разпятието на Исус.

Винаги е усещал, че ще бъде личност, че ще направи нещо значимо, и още оттогава отецът вече знае, че Бог го подготвя за някаква мисия. Тя започва на 27.05.1990 година, когато е ръкоположен за дякон.

По-късно става очевиден на съдбата на една настръхнала, тъмна и тъжна планина – Родоп. Вижда как хората ѝ, станали жертва на задкулисни политически игри, първо се стряскат, после стискат юмруци и се опитват да извикат, но от гърлото им не се отронва дори и стон, защото отново са принудени да се потурчат. Вижда как отново идва страх и се отваря няколковековната рана на най-тъжната и най-горда планина. Чувства, че отново нейните жители са разпнати на кръста между българския си произход и натрапената с огън и меч чужда религия. Често погледите на тези смазани и умърлушени хора срещат очите на отца и като излъгани деца и обречени на смърт болни молят за спасение. Хранят и плаха надежда да намерят лек за душите си.

Тази болка на Родоп и на нейните хора, която е и негова болка, го гори като огън. Затова се чувства длъжен да търси за нея благ мехлем. Та нали народът казва, че за всяка болка си има и билка. А тъй като злото и болката са влезли през сърцето, пак оттам трябва да излязат.

Така отецът започва да търси път право към сърцата на тези,

изтерзани и захвърлени на произвола, българи, за да открие формулата, която да разплете Гордиевия възел на Родоп. Тогава по Божия милост проблясва учудващо простото хрумване – възелът трябва да се разплете, а не да се разсича.

Той и семейството му приемат Светото кръщение и така се освобождават от болката на сърцето, защото там се настанява благият Исус Христос. Да, казва си отецът, ето го спасението – то е в Спасителя на света и пътят към него е открит, макар че е стръмен и осеян с тръни и камъни, само той води към истината.

Започват дълги просветителски, духовни проповеди, възвания и душеспасителна дейност. На 18 април 1990 г. се учредява Движението за християнство и прогрес „Св. Йоан Предтеча“, чиято върховна цел е да върне потомците на помохамеданчените насила българи в лоното на Православната църква. Така се стига и до масовата кръщенка на 18 май 1991 г. в храма „Успението на Св. Богородица“ и до изричането на спасителните думи: Кръщават се Божиите раби – Момчил, Ралица, Огнян, Севда, Илица... Макар че не е толкова важно как ще се наричат хората, както казва именитият отец, по-важно е да си останат хора и да се обичат, и тяхната чистота и наивност да не се използва за временни политически цели, по-важно е да получат цялата любов, която заслужават, и да разберат, че са равноправни и желани. По-важно е да не бъдат вече никои и да изпитат великата духовна радост на връщането си към храма на откошелната си вяра, към корена, към рода и Отечеството си. Защото така и душите, и костите на избитите им деди ще намерят вечен покой.

Така и гласът на викация в пустинята въздига точно този стремеж към пречистената вяра и към осветеното битие с тайнствата на вечността.

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНО СЪБРАНИЕ НА ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“ В ГР. КАЗАНЛЪК

На 27 май 2021 г. тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ в гр. Казанлък проведе Отчетно изборното си събрание при следния дневен ред:

1. Отчетен доклад на ръководството на дружеството за периода 2018–2021 г. и приемане план за работа за 2021 г.
2. Избор на нов председател на дружеството.
3. Текущи.

След проведените разисквания и обсъждания събранието прие отчетния доклад, прие план за работа за 2021 г. и с пълно единодушие избра София Янчева Дончева за нов председател на Казанлъшкото тракийско дружество.

Ръководството на СТДБ поздравява госпожа Дончева с избора и пожелава успех в отстояването на тракийската кауза!

ТРАКИЙСКИ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталоген
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Ваня ИВАНОВА чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, д-р Елена АЛЕКОВА и Хубен СТЕФАНОВ; Главен редактор: **Тодор КОПЧЕВ**
Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, тел. 02/986 71 26; факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSGF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

24 МАЙ: ТЪЖНИ МИСЛИ ЗА КУЛТУРНАТА ДЕГРАДАЦИЯ ПРЕЗ БЪЛГАРСКИЯ ПРЕХОД КЪМ КАПИТАЛИЗЪМ

ЧЛЕН КОР. ПРОФ. В.ПРОДАНОВ,
ДИРЕКТОР НА ТНИ

Тази сутрин по БиТиВи няколко чаровни дечица със светнали очички казваха стихотворения и песнички, посветени на 24 май. Но две от тях бяха облечени с фланелки, на които се мъдреха не българските букви, а английски надписи. Станало бе случайно, но бе ужасно символично за това, което става с българската култура и с младото поколение.

Преди няколко месеца бях в комисия за изпит на кандидат-докторанти в БАН. Яви се 37-годишна учителка от Софийско училище, била известно време заместник-директор дори. По време на изпита, между другото, я попитахме коя империя е била по-рано – Византийската или Римската. Тя не знаеше, но се занимаваше с образование на млади хора. Един от безбройните примери, с които се сблъсквам като преподавател, на рухващо равнище на нашето образование и култура, раждащи всекидневно и всекчасно „калинки“, които стават активисти в партии и претендират да ни управляват. С всеки такъв случай ставам все по-тъжен и гневен. Но какво от това?

Днес е 24 май и всички, които сме ангажирани с култура, наука, образование, трябва да сме радостни. Но тъжната истина е, че днешният български периферен капитализъм е смъртоносен за науката, културата и образованието. Той ги смачка, унижи, периферизира, маргинализира. Някога в теориите за социализма се казваше, че той започва с културна революция. В една теория на реставрацията на капитализма можем да кажем, че тя се съпровожда с културна контрареволюция.

Най-голямата сграда, изградена по времето на социализма в българската столица, е Националният дворец на културата. В нея е възлътен духът на времето на преход за няколко десетилетия от едно селско, традиционно общество с нискообразовано население към градска култура с рязко подобряване на образованието, науката и културата. Този дух е възлътен в стотиците културни домове из българските селища, които са най-големите сгради в центъра на тези населени места. Дори архитектурно социализмът бе поставил в центъра на всичко културата. Сега най-големите сгради при днешния периферен и пауперизирал милиони българи капитализъм са на моловете и на банките, нямащи нищо общо с духовността и ценностите, насочващи всичко към пазара и примитивното потребление. Големи части от НДК и от много читалища са превърнати в бит пазар, а голямата част от читалищата у нас или са затворени, или превърнати в руини.

Важна функция на културата при социализма е възпитателната, от нея се очаква да формира ценности, не да носи печалба. Нормативно изискване към социалистическия реализъм е присъствието на позитивен герой във всяко произведение, задаващ позитивни модели на поведение, за „всенародно естетическо възпитание“. Това е неотделимо от най-важната функция на културата – да развива духовност и моралност, да интегрира и формира новите поколения. Затова и социологическите изследвания на образците на поведение на младите поколения през 70-те години, при поставянето на въпроса какви биха искали да станат, на кого да приличат, показват, че младежите искат да стават космонавти, учени, писатели, лекари, културни дейци и пр. Това са елитите, чието поведение се възприема като задаващо тон на поведението.

Сега е точно обратното – културата е тотално комодифицирана и маркетизирана, тя е инструмент за печалба, не за формиране на ценности. Възпитателната функция не съществува. В публичното пространство доминират имена на престъпници и фигури на политици, държащи се като Бай Ганьо, Дочоолу и

Гочоолу, както и всякакви чалга звезди, старлетки и моделки. Положителният герой е изчезнал като нормативно изискване. Затова и непрекъснато продуцира феномени от типа на Азис и Черната Златка. Чалгизацията и опростачването, разрушаването на духовните устои на цялото общество се превръщат в ключова функция на маркетизираната култура, а думи като „все-странно развита личност“ изглеждат утопии и идеологеми от една съвсем друга епоха. Социологическите изследвания сочат, че основните образци, въздействащи върху младото поколение със своето поведение, са на първо място фигури на престъпници и политици и след това на фолк звезди, старлетки и тем подобни. Едва 7-8 %, според различни изследвания, откриват в научните и истински културни елити днес някакъв образец за себе си.

След прехвърлянето от селата към градовете на няколко милиона хора за четвърт век, в края на 70-те години на XX век, когато по различни начини са удовлетворени базисни потребности на индивида, липсва безработица, масово функционира основни потребителски фондове, ниските цени на културните продукти ги прави достъпни за всеки в масов мащаб и това води до рязко увеличаване на потреблението на различни културни продукти. За това допринася не само нарастващата парична маса на населението, но и увеличаващото се свободно време. Типичен в това отношение е случаят с едно от първите социологически изследвания у нас през 60-те години, описано в книгата на Минчо Семов „Потенциалната миграция“, което показва, че младите хора имат потребност преди всичко от културна среда и това е причината за бягството им от селото към града. Това служи като основание за ускоряване на строежа на културни домове по селата с цел задържане на младите хора там. Културата е важна предпоставка в поведението на различните поколения.

От гледна точка на потреблението на културни продукти 70-те и 80-те години са златен век за българската култура и това в някакъв смисъл в най-адекватна форма може да ни предаде „духа на времето“.

Нека да видим мащабите на потребление на културни продукти у нас в края на 70-те и началото на 80-те години като процент от БВП, сравнени със сегашната ситуация.

• През 1976 г. в страната е имало над 3579 кина с повече от 114 645 100 зрители, 52 драматични и куклени театъра с 6 080 000 посетители, 5 068 000 души са посетили различни музикални концерти, имало е 10 407 библиотеки с повече от 62 373 тома и 3 438 133 читатели, 204 музеи и художествени галерии с 15 495 000 посетители, издадени са били 3589 заглавия на книги с тираж от 55 млн., съществували са 17 574 самодейни колектива с 438 523 участници в художествената самодейност. За сравнение ще отбележа, че 34 години по-късно, през 2010 г. в условията на катастрофално разрушена България в резултат на прехода към периферен неолиберален капитализъм, тиражът на издадените книги е 8,051 млн., т.е. близо 7 пъти по-малко, отколкото по времето на Людмила Живкова. През 2010 г. театрите в България са били посетени от 1,677 млн. зрители, което е близо 4 пъти по-малко, отколкото 34 години преди това. България се е сринала катастрофално назад по основни показатели на културата.

• Според социологически изследвания през 1978 г., културата и изкуството заемат основно място в свободното време на децата и юношите – децата от 6 до 10 години отделят за индивидуални занимания с изкуство 17.1 % от свободното си време, юношите между 11 и 14 години – по 21-1 %, а тези от 15 до 19 години –

30.3 %; тези от 20 до 29 години посвещават на изкуството 37 % от свободното си време. Днес това вече не съществува – чалгата, наркотиците, детската престъпност заместват културата и поколението, което идва, е все по-неграмотно и несоциализирано.

• През 1983 г. България, по брой на периодични издания – вестници и списания, на човек от населението, е на едно от първите места в света. Еднократният тираж на вестниците е 7 милиона, а на списанията 4.5 млн., което е много пъти повече, отколкото днес. Има непрекъснато нарастване на основните фондове и броя на заетите лица в културата и изкуството. Създадена е гигантска система от читалища в голямата част от българските села и градове – техният брой през 1989 г. достига 4269, а броят на библиотеките е 9347; книжният фонд в библиотеките нараства между 1960 и 1990 г. пет пъти и стига 109 млн. 487 хиляди книги. В периода между 1960 и 1989 г. националният доход нараства 5 пъти, но разходите за култура – 10 пъти. На консумирането и производството на култура, на естетическото възпитание се гледа като на всенародно дело. Затова се създава огромна система на художествена самодейност, в която през 1989 г. са включени 20 793 колектива, кръжоци и клубове и 449 267 участници. Броят на филмите, които произвежда българската киноиндустрия, нараства от 187 през 1960 г. на 520 през 1989 г. като 46 от тях са пълнометражни и 364 – късо и среднометражни. Броят на кината нараства от 1515 в 1960 г. на 3081 в 1989 г., броят на театрите – от 46 – на 70.

Промените след 1989 г. са силно деструктивни за българската култура. Голяма част от бившите знаменитости на българската култура мизерстват и недоволстват за това, че държавата не се грижи за тях. Промея се статусът на различните слоеве на културната интелигенция в новите условия. Протича процес на маргинализиране на част от интелигенцията, която е свързана с традиционния тип изпълнителски изкуства, които имаха силно държавно финансиране, изчезване на едни и поява на нови интелектуалци и звезди. Във всяка от тях има едно малцинство, което успява да се задържи с ангажменти и да се включи в новата пазарна ситуация, докато останалите се борят да се задържат на щатна заплата или са излезли изобщо от професията.

Оставена на пазарните взаимодействия, интелигенцията открива, че много от произведенията, които по-рано са носили печалба и са били масово консумирани, сега губят потребителя си. Издаването на българска литература, което някога е било печеливша индустрия, днес се превръща в мъчение. Има нова пазарна ситуация в културата, която избутва в страни голяма част от предходната художествена интелигенция. Една част от нея продължава да гравитира край политици и политически сили, дори да демонстрира често пъти крайности в политизацията или преклонението пред властово силните на деня, но като цяло нейният статус е радикално променен. Тя мечтае за държавата и нейната подкрепа, каквито ги е познавала по-рано, недоволства от пренебрежението към културата, възмущава се от падналия вкус на потребителя и е омаломощена от сблъсъка на културата между държавата и пазара. Държавата повече няма средства, а няма и много желание да се занимава с културата, а пазарът отхвърля голяма част от досегашните културни продукти. През 1990 г. все още има останали от времето на социализма 2174 кина, през 2003 г. те са едва 149, през 2010 – 42, а останалите са приватизирани и използвани за съвсем други цели. От 1990 до 2008 г. са закрити над 1200 читалища, което е над една четвърт от всички тях. Библиотеките в страната са намалели с около една трета и пари за книги в тях няма.

Културата е маркетизирана, т.е. оставена да оцелява главно в пазарни взаимодействия, което има след себе си две основни следствия.

Първо, пазарно оцеляващата култура губи предходните си естетически характеристики и в нея доминира пошлостта, вулгарността, примитивизмът, ставащ популярен като чалга културата. Ако силна доминация на културата преди това е било формирането на определени ценности, издигане на човека от непосредственото му битие в някаква духовна сфера, то сега силна е обратната доминанта – на принизяване на културата до най-ниския вкус, до най-долните страсти.

Второто основно следствие е свързано с възможността да се консумира стойностна култура. Цените на книгите, кинопрожекции, културните продукти скачат между пет и 10 пъти, съотнесено с работната заплата, т.е. купуването на културни продукти става нещо много по-скъпо за българина. Намалява относителният дял на дела от отпускните от държавата средства за култура – през 2011 г. това е 0.55 % от БВП. През 1989 г. в София има около 500 книжарници, тя е столицата с най-много книжарници на човек от населението в света; днес те са 50 пъти по-малко. През 1989 г. у нас са произведени 520 филма, през 2010 г. – 144; от тях през 1989 г. пълнометражните филми са били 46, а през 2010 г. – 21. Театрите в България са имали през 1989 г. 5.410 млн. посещения, а през 2010 г. – само 1.677 млн.

Общият тираж на вестниците за 1989 г. е 895.2 млн., през 2008 г. – 357.2 млн., през 2010 – 340, 08 млн.; през 2000 г. са излизали 545 вестника, а през 2010 г. са паднали на 359, но следва да се има предвид, че и при намаления тираж, водещи са така нар. „жълти вестници“ с безбройните измислици и вулгарност в тях, принизяващи и опростачващи българина.

През 1989 г. общият тираж на издадените книги е 58 млн., през 2000 г. – 8.051 млн., през 2010 г. са се срутили на – 2.709 млн., т.е. 30 пъти по-малко, отколкото по времето на социализма и средно поне десет пъти всяка книга е по-скъпа, съпоставима с доходите на хората, т.е. българите са се превърнали в една некупуваща книги и нечетяща, и поради това, все по-обезкултурявана, опростачена и затова по-несвободна и манипулирана нация. България е между страните с най-висок ДДС върху книгите, което увеличава неправомерно тяхната цена и ги превръща в лукс за едно бедно общество. В Скандинавия годишно на един човек се издават 1.8 книги, в Русия – 1.9, а у нас по-малко от половин книга. Издаванията за секс, мода и клюки са над 120 през 2011 г., а за детско-юношеска литература, свързана с възпитанието на младото поколение – само едно. В открито писмо на Асоциация „Българска книга“ през 2011 г. до премиера на България се казва, че над 50 % от младите хора в България са номинално или функционално неграмотни, с което се нареждаме на предпоследно място в Европейския съюз. Българинът купува 0.56 книги годишно, а европейецът – 11. От 2008 г. в 90 % от библиотеките не е постъпила нито една книга. През последните 20 години училищните библиотеки са намалели наполовина, а в останалите почти не влизат нови книги.

Основната характеристика на културата в България днес е не да възпитава, а да се продава в едно общество, в което кандидат-студентите по журналистика разсъждават на тема „всичко за продаван“. „Златният Орфей“ е заменен с „Биг Брадър“. Идеята за „всенародно естетическо възпитание“ изглежда нелепа на фона на чалгата, фолк-звездите, старлетките, Азис и Митьо Пищова, Черната Златка и „тризначките“, както и множество политически превъплъщения на Бай Ганьо, Данко Хаирсзина, Дочоолу, Гочоолу, триумфиращи в публичното пространство. Извършена е културна контрареволюция. „Духът на времето“ от 70-те години на социализма е заменен с „духа на времето“ от второто десетилетие на XXI век на един периферен, крайно корумпиран и катастрофален за милиони хора капитализъм.

Източник: Поглед инфо